

Министерство экологии, геологии и
природных ресурсов
Республики Казахстан
Республиканское Государственное
Предприятие «Казгидромет»

АЙЛЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ: °
ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ ОРТАША АЙЛЫҚ АУА
ТЕМПЕРАТУРАСЫ ЖӘНЕ АЙЛЫҚ ЖАУЫН-ШАШЫН
МӨЛШЕРІНІҢ АНОМАЛИЯСЫ
2022 ҚЫРКҮЙЕК АЙЫНА

Астана 2022

КІРІСПЕ

Өңірлік климатты зерттеу және оның өзгеруінің тұрақты мониторингі «Қазгидромет» РМК Қазақстанның ұлттық гидрометеорологиялық қызметінің басым міндеттерінің бірі болып табылады. «Қазгидромет» РМК Қазақстан аумағы бойынша ауаның орташа айлық температурасының және атмосфералық жауын-шашынның айлық мөлшерінің ауытқуларын бағалау келтірілген ай сайынғы бюллетеньдерді шығаруды жүзеге асырады.

Бюллетеньді дайындау үшін «Қазгидромет» РМК метеорологиялық мониторинг желісіндегі бақылау деректері: 1941 жылдан бергі кезеңде ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомасының қатары пайдаланылады.

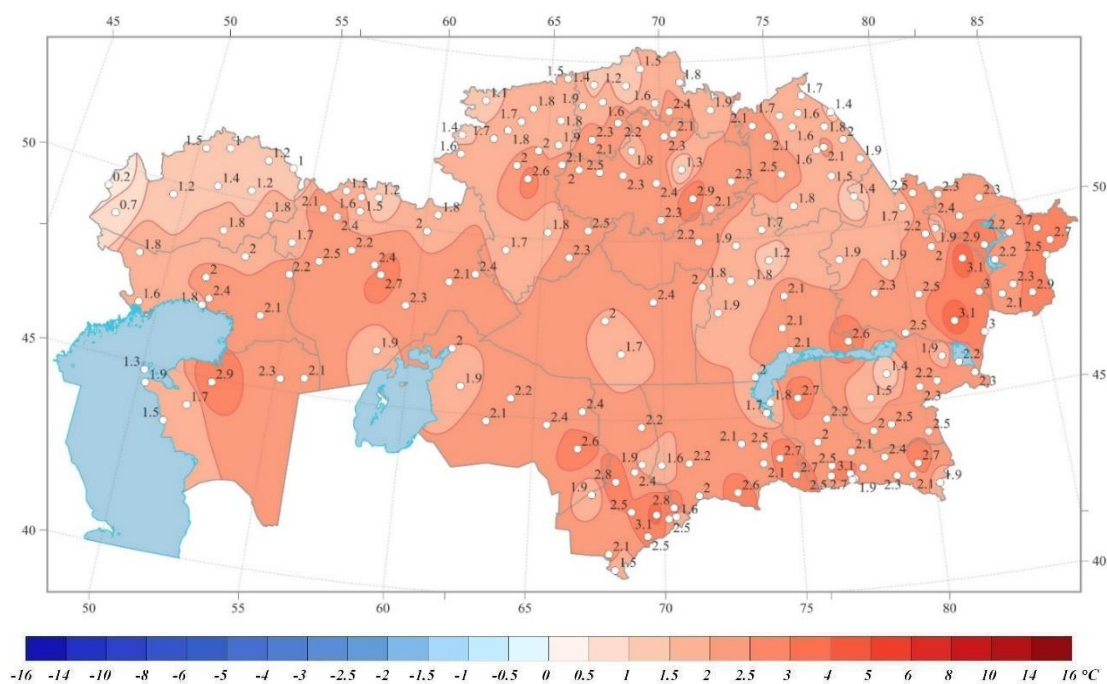
Жер бетіндегі ауаның орташа айлық температурасының және жауын-шашынның айлық сомаларының аномалиялары нормаға қатысты – ағымдағы климаттың аномалиясы дәрежесін мониторингілеу үшін базалық ретінде Дүниежүзілік метеорологиялық ұйым ұсынған 1991-2020 жыл кезеңіне есептелген орташа көпжылдық мәндерге қатысты анықталды. Ауа температурасының ауытқулары байқалған мәннің нормадан ауытқуы ретінде есептеледі. Жауын-шашын мөлшерінің ауытқулары норманың пайызында, яғни түскен жауын-шашын мөлшерінің норманың тиісті мәніне пайыздық қатынасы ретінде ұсынылады.

Климаттық экстремумдарды сипаттау үшін карталар келтіріледі, онда әрбір станция үшін 1941 жылдан бастап ағымдағы жылға дейінгі кезеңде қаралатын айнымалы уақыт қатарындағы ағымдағы мәннен аспаудың эмпирикалық ықтималдығының ауқымы көрсетіледі (аспаудың эмпирикалық ықтималдығы – бұл ағымдағы мәннен кіші немесе оған тең уақытша қатар мәндерінің үлесі). Егер айнымалының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы шекті диапазондарға түссе (0-5% немесе 95-100 %), онда бұл мән 1941 жылдан бастап 5% жағдайдан көп емес болған. Егер ауа температурасының ағымдағы мәнінен аспау ықтималдығы 0-5% диапазонда болса, бұл осы жерде байқалған өте төмен температураны көрсетеді, егер 95-100% диапазонда болса, онда, керісінше, өте жоғары температура. Егер жауын – шашын мөлшерін қарастыратын болсақ, онда бірінші жағдайда бұл олардың өте аз мөлшерін, екіншісінде-жауын-шашынның тым көп мөлшерін көрсетеді.

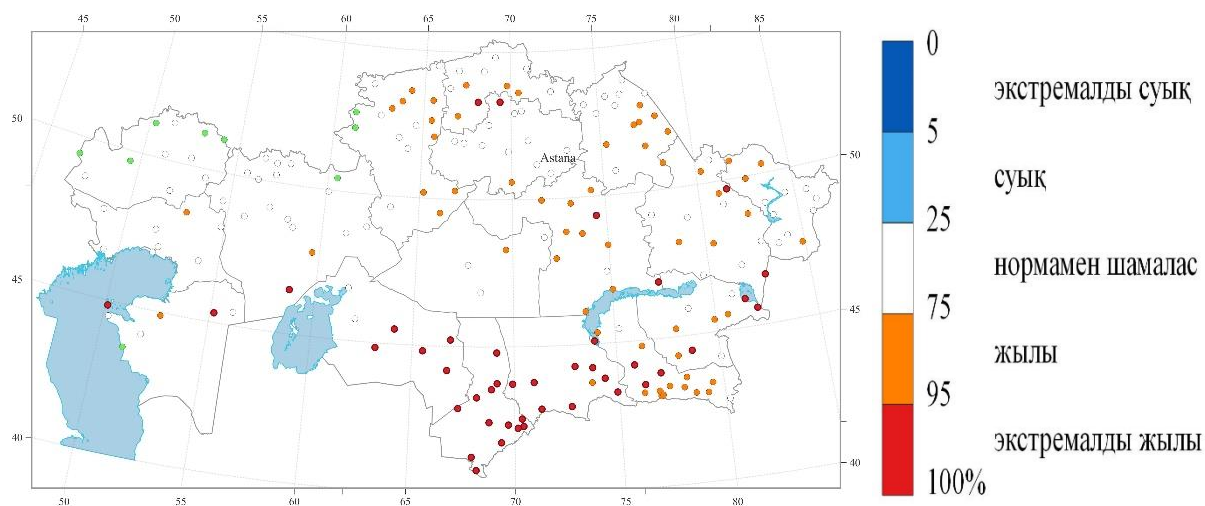
Шығарылымға жауапты: Қаратай М, FЗО КЗБ жетекші инженері

ОРТАША АЙЛЫҚ АУА ТЕМПЕРАТУРАСЫНЫҢ АУЫТҚУЛАРЫ

Қыркүйек айында Қазақстанның барлық аумағында ауа температурасының оң аномалиясы байқалды (1 сурет), территория бойынша орташа аномалия 1,5-2,5°C құрады. Облыстарда орташа айлық температура нормадан 2,5°C-тан асатын шағын ошақтар байқалған. Ең үлкен аномалия (3,1 °C) Шымкент (Түркістан облысы), Алматы (Алматы облысы), Кокпекты және Уржар (Абай облысы) станцияларында тіркелген. Ақтөбе облысында, еліміздің оңтүстігінде, оңтүстік-шығысында және шығысында орналасқан станциялардың мәліметтері бойынша қыркүйек өте жылы болды (2 сурет). Ең жоғары температура (23,5 °C) Түркістан облысының Түркестан және Шардара станцияларында тіркелген. 7 МС-да қыркүйектің орташа айлық температурасының рекорды жаңартылды (1 кесте). Ең кішкентай оң ауытқулар (0,2-0,7 °C) республиканың шеткі батыс аймақтарында байқалды.

1-сурет - 1991-2020 жылдардағы базалық кезеңге қатысты есептелген 2022 жылдың қыркүйегіндегі орташа айлық ауа температурасының (°C) аномалияларының кеңістіктік таралуы.

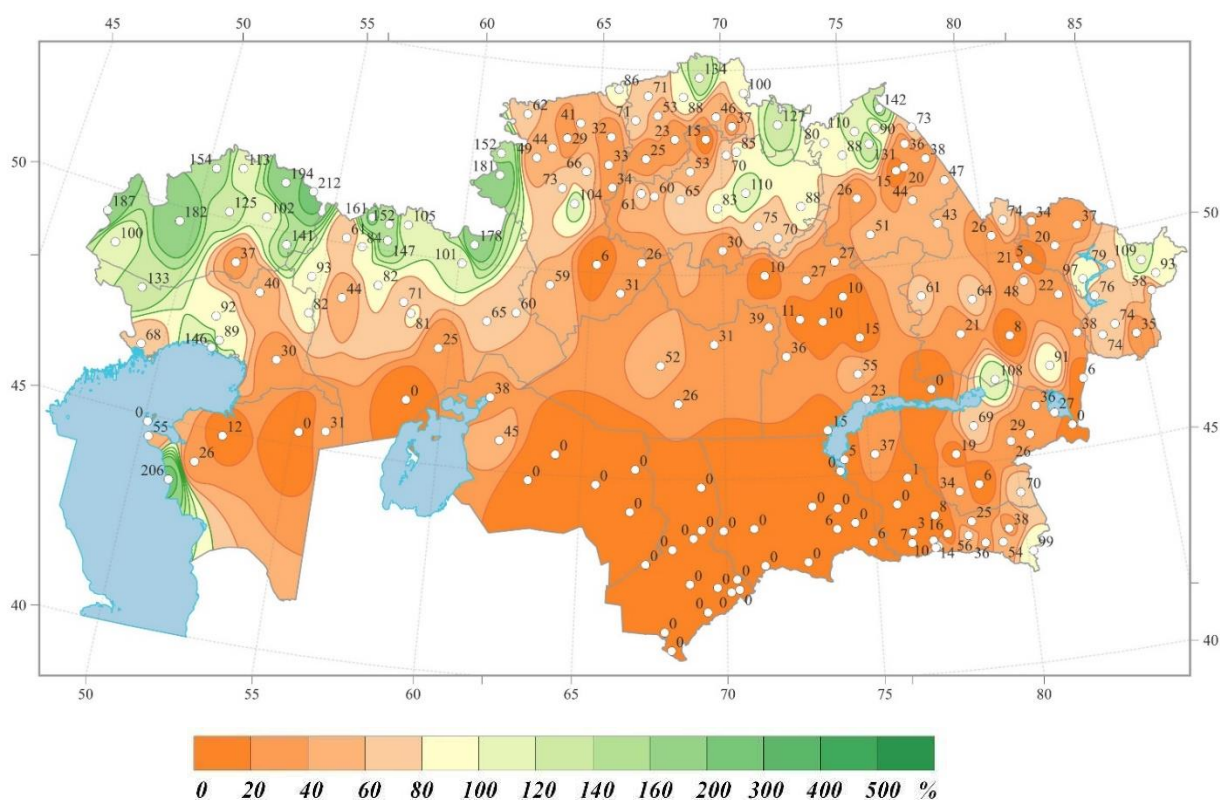
2-сурет - 1941-2022 жылдар кезеңіне сәйкес есептелген 2022 жылдың қыркүйегіндегі ауа температурасының аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы.

Кесте 1. 2022 жылдың қыркүйегіндегі орташа айлық ауа температурасының рекордтық мәндері

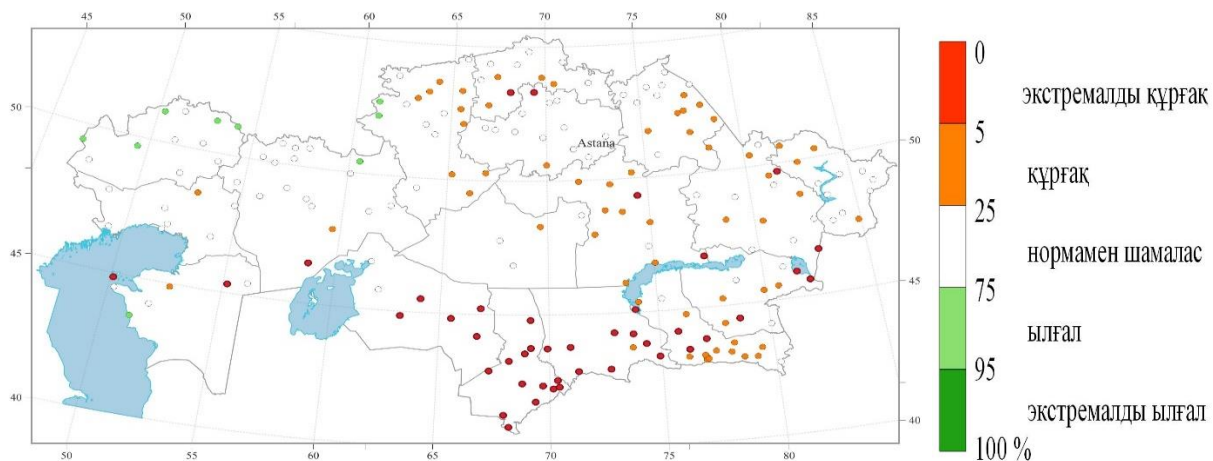
№	Метеостанция	Облыс	Жаңа максимум, °С	Алдыңғы рекорд, °С
1	Аксенгер	Алматы	19,0 °С	18,9 °С (2016 ж.)
2	Алматы	Алматы	21,1 °С	20,8 °С (1959 ж.)
3	Кызан	Маңғыстау	22,9 °С	22,7 °С (2005 ж.)
4	Түркестан	Түркістан	23,5 °С	23,2 °С (2005 ж.)
5	Шымкент	Түркістан	23,3 °С	22,8 °С (2016 ж.)
6	Узынағаш	Алматы	18,5 °С	18,4 °С (2016 ж.)
7	Хантау	Жамбыл	22,1 °С	21,9 °С (2005 ж.)

ЖАУЫН-ШАШЫННЫҢ АЙЛЫҚ МӨЛШЕРІ

Қыркүйек айында еліміздің басым бөлігінде айтарлықтай жауын-шашын тапшылығы байқалған (3 сурет). Оңтүстік облыстарында, сондай-ақ Қарағанды облысының көптеген аудандарында жауын-шашын мөлшері нормадан 30 және тіпті 10% - ға аз болды. Қызылорда, Түркістан және Жамбыл облыстарының көптеген станцияларының деректері бойынша, бір ай бойы жауын-шашын болған жоқ. Нәтижесінде, бұл аудандарда қыркүйек қыркүйектің өте құрғақ 5% - на кірді (4 сурет). Барлық станциялар үшін бұл қыркүйек айының жауын-шашынсыз болған бірінші жыл емес еді. Жауын-шашын мөлшері норманың 120%-нан асатын шағын аймақтарын Батыс Қазақстан, Ақтөбе, Солтүстік Қазақстан және Павлодар облыстарында кездеседі. Жауын-шашынның ең көп мөлшері (50,4 мм) Заповедник Маркакол МС (Шығыс Қазақстан Облысы) түсті, бұл норманың 93% құрады.

3-сурет - 2022 жылғы қыркүйектегі атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің кеңістіктік таралуы (1991-2020 жж. кезеңге есептелген нормадан % бойынша)

4-сурет - 2022 жылғы қыркүйекте атмосфералық жауын-шашын мөлшерінің аспау ықтималдығының кеңістіктік таралуы. Ықтималдықтар 1941-2022 жылдар кезеңіне сәйкес есептелген